

Mediji i informiranje

Sud Europske unije
PRIOPĆENJE ZA MEDIJE br. 49/22
U Luxembourg 22. ožujka 2022.

Presuda u predmetima C-117/20
bpost i C-151/20 Nordzucker i dr.

Kumulacija progona i sankcija kaznene naravi u pravu tržišnog natjecanja: Sud pojašnjava zaštitu koju pravo Unije pruža protiv dvostruke kažnjivosti

U Povelji Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja) navodi se da „[se] nikome [...] ne može ponovno suditi niti ga se može kazniti u kaznenom postupku za kazneno djelo za koje je već pravomoćno oslobođen ili osuđen u Uniji u skladu sa zakonom”. Sud je u dvjema današnjim presudama odlučio o opsegu zaštite koju pruža ta zabrana dvostruke kažnjivosti (koja se također naziva načelo *ne bis in idem*) u pravu tržišnog natjecanja.

Predmet bpost

Društvu bpost dva su nacionalna tijela uzastopno izrekla novčane kazne. Regulatorno tijelo nadležno za poštanski sektor u srpnju 2011. izreklo mu je prvu novčanu sankciju u iznosu od 2,3 milijuna eura zaključivši da je sustav popusta koji je ono primjenjivalo počevši od 2010. bio diskriminatoran prema određenim klijentima. U ožujku 2016. tu je odluku poništio cour d'appel de Bruxelles (Žalbeni sud u Bruxellesu, Belgija), čija je presuda postala pravomoćna¹, jer predmetna tarifna praksa nije bila diskriminatorna.

Tijelo nadležno za tržišno natjecanje u međuvremenu je u prosincu 2012. društvu bpost izreklo novčanu kaznu od gotovo 37,4 milijuna eura zbog toga što je zlouporabilo vladajući položaj primjenjujući taj isti sustav popusta između siječnja 2010. i srpnja 2011. Društvo bpost pred cour d'appel de Bruxelles (Žalbeni sud u Bruxellesu) osporava pravilnost tog drugog postupka na temelju načela *ne bis in idem*.

Predmet Nordzucker i dr.

Austrijsko tijelo nadležno za tržišno natjecanje podnijelo je žalbu Oberster Gerichtshofu (Vrhovni sud, Austrija) u postupku u kojem je cilj bio utvrditi da je društvo Nordzucker, njemački proizvođač šećera, povrijedilo pravo Unije u području zabranjenih sporazuma i austrijsko pravo tržišnog natjecanja te društvu Südzucker, drugom njemačkom proizvođaču šećera, izreći novčanu kaznu za isto kažnjivo djelo. Taj se postupak temeljio, među ostalim, na telefonskom razgovoru tijekom kojeg su predstavnici dvaju poduzeća raspravljali o austrijskom tržištu šećera. Taj je razgovor njemačko tijelo nadležno za tržišno natjecanje već utvrdilo u odluci koja je postala pravomoćna. To je tijelo u toj odluci utvrdilo da su dva poduzeća povrijedila i pravo Unije i njemačko pravo tržišnog natjecanja te je društvu Südzucker izreklo novčanu sankciju u iznosu od 195,5 milijuna eura.

Sud je, odlučujući u velikom vijeću, u obama predmetima podsjetio na to da primjena načela *ne bis in idem* podliježe dvostrukom uvjetu: nužno je, s jedne strane, da je prethodna odluka postala pravomoćna (uvjet „bis”) i, s druge strane, da se prethodna odluka i naknadni progoni i odluke odnose na ista djela (uvjet „idem”).

¹ Ta presuda je donesena povodom zahtjeva za prethodnu odluku upućenog Sudu (presuda od 11. veljače 2015., bpost, C-340/13).

Sud je pojasnio da je u pravu tržišnog natjecanja, kao i u svim drugim područjima prava Unije, kriterij relevantan za ocjenu postojanja istog kažnjivog djela („idem”) istovjetnost materijalnih činjenica, shvaćen kao postojanje niza međusobno neraskidivo povezanih konkretnih okolnosti koje su dovele do pravomoćnog oslobađanja ili osuđivanja određene osobe. Međutim, podsjetio je na to da ograničenja ostvarivanja temeljnog prava, poput onog koje proizlazi iz zabrane dvostruke kažnjivosti (načelo *ne bis in idem*), mogu biti predviđena zakonom ako se njima poštuje bit tih prava te ako su nužna i uistinu odgovaraju ciljevima u općem interesu koje Unija općenito priznaje.

Predmet bpost

Prema mišljenju Suda, zaštiti dodijeljenoj Poveljom **ne protivi se**, uzevši u obzir mogućnost ograničenja primjene načela *ne bis in idem*, to da se poduzeće sankcionira zbog **povrede prava tržišnog natjecanja** kad je za ista djela protiv te osobe **već donesena** odluka koja je postala pravomoćna zbog **povrede sektorskih propisa** (primjerice, propisa poštanskog sektora kojima se uređuju djelatnosti društva bpost). Međutim, ta kumulacija progona i sankcija **uvjetovana** je postojanjem **jasnih i preciznih pravila** koja omogućuju da se predvidi koja djela i propusti mogu biti predmet te kumulacije kao i **koordinacijom između dvaju nadležnih tijela**. Štoviše, oba postupka trebaju biti provedena dovoljno usklađeno i **u kratkom razdoblju** te težina **svih izrečenih sankcija mora biti razmjerna težini počinjenih kažnjivih djela**. U suprotnom, ako bi drugo tijelo javne vlasti pokrenulo progon, time bi povrijedilo zabranu dvostruke kažnjivosti.

Predmet Nordzucker

Prema mišljenju Suda, načelu *ne bis in idem* **ne protivi se to da** tijelo nadležno za tržišno natjecanje države članice progoni poduzetnika te da mu izrekne novčanu kaznu za kažnjivo djelo zbog **ponašanja** koje je imalo **protutržišni cilj ili učinak na državnom području te države članice**, kada je tijelo nadležno za tržišno natjecanje **druge države članice već utvrdilo** to ponašanje u **odluci koja je postala pravomoćna**. Sud je, međutim, naglasio da se **ta potonja odluka ne smije temeljiti na utvrđenju protutržišnog cilja ili učinka na državnom području prve države članice**. Naprotiv, u slučaju da je to tako, **drugo tijelo nadležno za tržišno natjecanje koje pokrene progone u vezi s tim ciljem ili učinkom povređuje zabranu dvostruke kažnjivosti**.

Posljednjim pitanjem postavljenim u tom predmetu Sud je upitan o primjenjivosti načela *ne bis in idem* na postupke koji se odnose na primjenu pokajničkog programa i u kojima novčana kazna nije bila izrečena. Sud je u tom pogledu naveo da je načelo *ne bis in idem* primjenjivo na postupak provedbe prava tržišnog natjecanja u kojem se, zbog sudjelovanja stranke o kojoj je riječ u nacionalnom pokajničkom programu, povreda tog prava može samo utvrditi.

NAPOMENA: Prethodni postupak omogućuje sudovima država članica da u okviru postupka koji se pred njima vodi upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako obvezuje i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

Cjelovit tekst presude i kratki prikazi ([C-117/20](#) i [C-151/20](#)) objavljuju se na stranici CURIA na dan objave.

Osoba za kontakt: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 4293